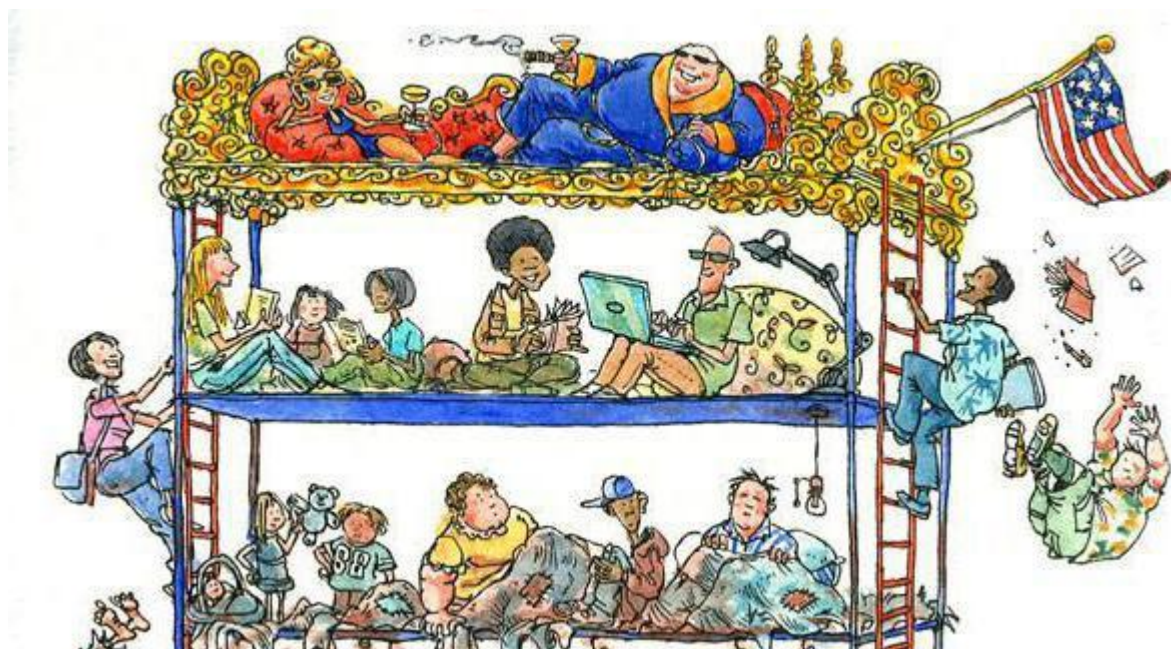

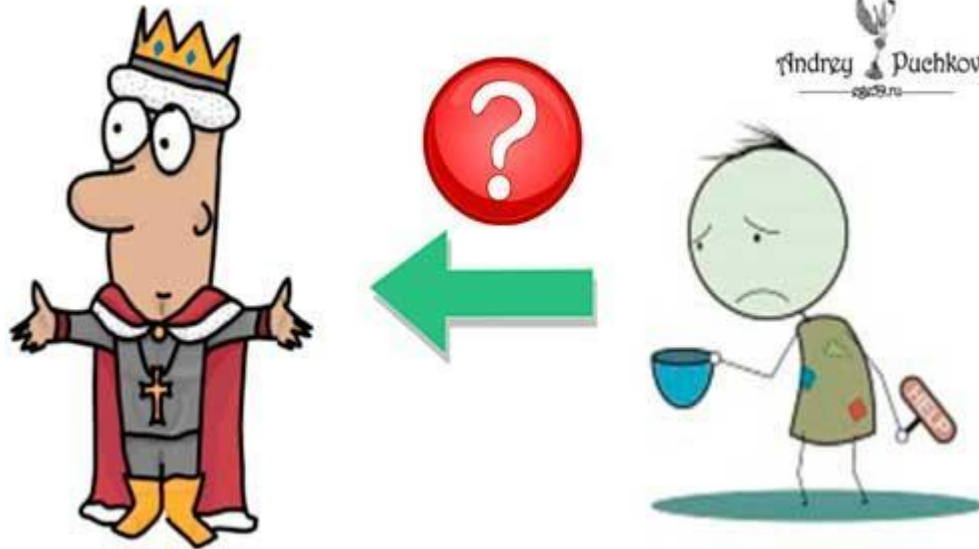
«Стратификацияны зерттеудің әр түрлі бағыттары. Стратификацияның екі түрлі үлгісі»

Дайындаған: Сайлауханқызы Гүлшат
(журналистика, 201 топ, 2 курс).

Тексерген: Шнарбекова М.К.

Әлеуметтік стратификация - қоғамның әлеуметтік жіктелуі.

Бұл қоғамда касталардың 4 тобы болған:

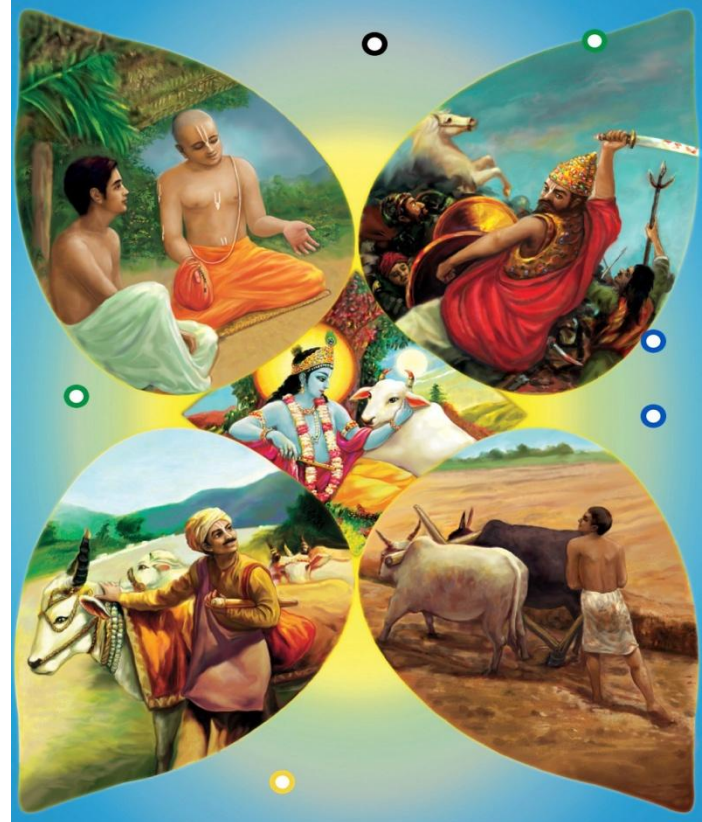
***брахмандар** (діни иелері, абыздар), олар халықтың 3%-ын құрайтын;

***кшатрийлер** (әскери адамдар);

***вайшьтер** (саудагерлер), бұл екі топ халықтың 7%-ын құрайтын;

***шудралар** (шаруалар мен қолөнершілер) – 70%-ға жуық;

***хариджандар** – қоғамдағы ең төменгі, ауыр жұмыстарды (ауланы сыпыру, қоқыстарды жинау, тері илеу, шошқа бағу) атқаратын адамдар.

Қоғам адамдарын стратталарға жіктеудің тарихи үш типі белгілі. Олар:

- * касталар;
- * сословиелер;
- * таптар.

Осы аталған жіктеудің үш типіне байланысты стратификациялық жүйе:

Ашық - Қоғам мүшелерінің статустары мен әлеуметтік жағдайларын өзгертулеріне мүмкіндік бар әлеуметтік құрылымал, ал мұндай мүмкіндік балмайтын қоғам жабық стратификациялық жүйе деп аталады

Жабық жүйе - Үнді қоғамында қалытасқан дәстүр бойынша қоғам мүшелері касталарға жіктелген және соған байланысты әлеуметтік статус ата-аналарынан балаларына беріліп. ол өмірлік статусқа

КАРЛ МАРКС ілімі

Таптардың пайда болуының экономикалық себептерін ашып көрсетті. Сонда: құл иеленушілік қоғамдық-экономикалық формацияның негізі таптары - құл иеленушілер мен құлдар; феодалдық қоғамда - феодалдар мен шаруалар; капиталистік қоғамда - буржуазия мен жұмысшы табы негізгі таптар болып есептеледі. Негізгі емес таптар өткен дәуірден қалған немесе жаңадан қалыптасып келе жатқан қоғамдық-экономикалық формацияның таптары.

. Әлеуметтік жіктер - таптың белгілерін бойына толық сіңіре қоймаған аралық

МАКС ВЕБЕРДІҢ ілімі

М. Вебер қоғамдағы тапқа бөлінуге әсер ететін факторларды ескере отырып, 4 түрлі таптарды атап көрсетеді. Олар:

*капитал иелерінің табы;

*интеллектуалдар мен менеджерлерден, басқарушылардан тұратын тап;

*дәстүрлі ұсақ буржуазия табы

*жұмысшы табы.

Американдық әлеуметтанушы Т. Парсонс қоғамда әлеуметтік жіктелудің факторларын 3 топқа топтастырған.

Біріншісі – адамның туа біткен табиғи белгілеріне байланысты факторларды: этникалық тегі, жыныстық, жастық ерекшеліктері, туыстық байланыстары, дене бітімі мен интеллектуалдық қабілеті.

Екіншісіне – қызмет түрі., мамандығы және кәсіби деңгейін жатқызған.

Үшінші топқа – меншік, материалдық және рухани құндылықтар мен артықшылықтарды жатқызады.

Ресей Ғылым Академиясының «Әлеуметтану институты» жүргізген зерттеулер нәтижесінен қазіргі қоғамдағы әлеуметтік жіктелуге әсер ететін факторлардың төмендегі иерархиясын байқауға болады. Респонденттердің 91,3%-ы әлеуметтік жіктелідегі басты фактор ретінде «билікті» атап көрсетсе: табыс көлемін - 91,2%-ы; меншікті - 64,8%-ы; көлеңкелі экономика немесе заңға қарсы іс-әрекеттерді - 52,7%-ы; білімді - 35,1%-ы; қабілет пен талапты - 34,6%-ы; мамандық түрін - 30,1%-ы; адамның шығу тегін - 25,0%-ы; ұлттық тегін - 14,5%-ы атап көрсеткен. Яғни зерттеудің нәтижесінен бұл қоғамда билікке қатынас, табыс көлемі, меншіктің болу сияқты факторлардың әлеуметтік жіктелу процесінде жоғары маңызға ие болып отырғанын көруге болады.

Сонымен, әлеуметтік стратификация кез келген қоғамға тән құбылыс. Барлық қоғам мүшелерінің арасындағы жаппай теңдік орнататын эгалитарлық (француз тілінде – теңдік) қоғам орнату мүмкін емес екендігін әлемдік даму тәжірибесі дәлелдеп отыр.

***НАЗАР
АУДАРҒАНДАРЫҢЫЗҒА
РАХМЕТ!!!***

